नीलकण्ठ नगरपालिका

नीलकण्ठ नगरपालिकाको स्वयंसेवक ब्यूरो गठन तथा परिचालन निर्देशिका, २०७९

नीलकण्ठ नगरपालिका

धादिङ जिल्ला, बाग्मती प्रदेश

प्रमाणीकरण मितिः

प्रस्तावनाः

नीलकण्ठ नगरपालिका क्षेत्र पहिरो,बाढी, आगलगी,, बालिमा लाग्ने रोग, हावाहुरी, असिना, सुख्खा खडेरी, चटयाङ, जनावर आक्रमण (बाँदर,स्याल) महामारी, सडक दुर्घटना, जलवायु परिवर्तन आदि प्रकोपहरुसँग सम्मुख रहेको, जसको कारण बर्षेनी ठूलो जनधनको क्षति, पूर्वाधार तथा अन्य संरचनाहरु प्रभावित एवं नष्ट भइरहेको सर्न्दभमा प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपद्बाट हुन सक्ने जोखिम न्यूनीकरण गर्न र विपद्को अवस्थामा स्थानीय समुदायका ब्यक्तिहरुले नै विपद्को पहिलो प्रतिकार्य गर्न सक्ने भएकोले, पूर्वतयारी, विपद् प्रतिकार्य र विपद् पुनर्लाभका क्रियाकलापमा स्थानीय तहमा दक्ष जनशक्तिको कमी, पर्याप्त जनचेतनाका साथै वित्तीय तथा भौतिक स्रोतको कमी रहेको अवस्थामा पनि विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय स्वयंसेवकहरूको भूमिका अपरिहार्य भएकोले, विपद् पूर्वतयारी र विपद् प्रतिकार्य क्षेत्रमा स्वयंसेवकहरुलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित रुपमा परिचालन र व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनिय भएकोले नीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७६ को दफा ५ को ङ परियोजनका लागि र संघीय ऐन को दफा ११ ध ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नीलकण्ठ नगरकार्यपालिकाले यो निर्देशिका जारी गरेको छ ।

परिच्छेद – एक : नाम र प्रारम्भ

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (क) यो निर्देशिकाको नाम “नगर विपद् जोखिम व्यवस्थापन स्वयंसेवक ब्यूरो गठन तथा परिचालन निर्देशिका, २०७८” रहेको छ ।

(ख) यो निर्देशिका नीलकण्ठ नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. परिभाषाः (क) विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामाः

(क) “निर्देशिका” भन्नाले “नीलकण्ठ नगरपालिकाको स्वयंसेवक ब्यूरो गठन तथा परिचालन निर्देशिका, २०७८ ” सम्झनु पर्छ ।

(ख) “स्वयंसेवा” भन्नाले व्यक्तिगत स्वार्थका निम्ति आर्थिक, सामाजिक तथा राजनैतिक फाइदावाट उत्प्रेरित नभईकन स्वेच्छाञले निःस्वार्थ रुपमा परम्परागत रुपमा समाजमा विद्मान रहेका तथा व्यावसायिक र संगठित रुपले संचालन भैरहेका रुवयंसेवी कृयाक्लापहरुलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) “नगर स्वयंसेवक” भन्नाले नीलकण्ठ नगरपालिकाका वडा तथा समुदायस्तरमा गठन भएका विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्यका लागि प्राथमिक उपचार, आधारभुत खोज तथा उद्धार, अग्नी नियन्त्रण, विपद्

पश्चातको लेजाजोखा तथा अन्य विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्राप्त विना पारिश्रमिक स्वेच्छाले खटिने जनशक्ति सम्झनुपर्छ । उक्त शब्दले स्वयंसेवक तथा सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोलीलाई समेत सम्झनुपर्छ ।

(घ) "सूचीकरण" भन्नाले यस निर्देशिका बमोजिम स्वयंसेवक व्यक्ति वा स्वयंसेवक सञ्चालन गर्ने संघ, संस्थालाई नगर विपद् तथ्याङ्क तथा सूचना प्रणालीमा प्रविष्ट गर्ने प्रकृया र परिणामलाई सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "बहुसरोकारवाला" भन्नाले नीलकण्ठ नगरपालिकाका वडा, स्थानीय सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय समुदाय लगायतका विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कार्य गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी निकाय, संघ/संस्था एवम् निजी क्षेत्र समेतलाई सम्झनुपर्छ ।

(च) "ऐन" भन्नाले" नीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७६ सम्झनुपर्छ ।

(छ) "संघीय ऐन" भन्नाले नेपालको संघीय संसदले बनाएको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (संसोधन सहित) सम्झनुपर्छ ।

(ज) "कार्यपालिका" भन्नाले नीलकण्ठ नगरपालिकाको कार्यपालिकालाई सम्झनुपर्छ ।

(झ) "राष्ट्रिय स्वयंसेवक व्यूरो" भन्नाले संघीय सरकारले गठन गरेको केन्द्रिय स्वयंसेवक व्यूरो सम्झनुपर्छ ।

(ञ) "प्रदेश स्वयंसेवक व्यूरो" भन्नाले प्रदेश सरकारले गठन गरेको प्रदेश स्तरीय स्वयंसेवक व्यूरो सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद – दुई : मार्गदर्शक सिद्धान्त र उद्देश्य

३. स्वयंसेवक परिचालन र स्वयंसेवक ब्यूरोका मार्गदर्शक सिद्धान्तः (१) यस निर्देशिका बमोजिम गठित स्वयंसेवक ब्यूरोले कार्यसम्पादन गर्दा देहायका मार्गदर्शक सिद्धान्तको अवलम्बन गर्नुपर्नेछ ।

(क) मानवताका सिद्धान्तहरु

(ख) सबै सरोकारबालाहरुको समुचित सहभागिता

(घ) समुदायसँग तथा सम्बन्धित संघसंस्था बिच परस्पर सहकार्य

(ङ) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता

(च) ऐक्यबद्धता

(छ) निष्पक्षता

(ज) ईमान्दारिता तथा निष्ठा

(झ) तटस्थता

२. उपदफा (१) मा उल्लेखित मार्गदर्शक सिद्धान्तहरुलाई स्वयंसेवक ब्यूरो, स्वयंसेवाका लागि खटिने स्वयंसेवक तथा सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोलीहरुले पालना गर्नुपर्नेछ ।

३. उपदफा (१) मा उल्लेखित मार्गदर्शक सिद्धान्तहरुलाई स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने अन्य संघ/संस्था वा निकायले समेत पालना गर्नुपर्नेछ ।

४. उपदफा (३) बमोजिम अनुशासन तथा आचारसंहिता तयार गर्दा अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुन र मूल्य मान्यता, प्रचलित कानुन, स्थानीय समुदायका सांस्कृतिक मुल्य मान्यता, लैङ्गिक समता, फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूको आधारभुत अधिकार र मानव अधिकारको रक्षाका बिषयलाई समेत ध्यान दिनुपर्नेछ ।

४. उद्देश्यः (१) यस निर्देशिकाको मुख्य उद्देश्य प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक विपद्को जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य, राहत वितरण तथा व्यवस्थापनका लागि स्वयंसेवकहरुको व्यवस्थित, मर्यादित तथा संस्थागत विकास र परिचालन गरी नीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता संस्थागत एवं सुदृढ गर्नु हो । यस निर्देशिकाका अन्य उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्:

(क) विपद् व्यवस्थापनका विभिन्न विषय क्षेत्रमा स्वयंसेवकहरुको उत्पादन, गठन तथा विकास गर्नु ।

(ख) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा स्वयंसेवकहरूलाई सङ्गठित गर्नु, उनीहरूको ज्ञान, सीप, दक्षता, अनुशासन र क्रियाशीलता बढाउनु, संस्थागत विकास र परिचालनका लागि नगरपालिका, वडा तथा समुदायस्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा ब्यवस्थापनको संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गर्नु ।

(ग) स्वयंसेवक संगठित तथा परिचालन गर्ने संघ संस्था वा निकायका प्रयासलाई एकिकृत, व्यवस्थित र सुदृढ गर्नु ।

(घ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा परिचालन हुने स्वयंसेवकहरुबीच आपसी सहयोग,

समझदारी, समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाउनु ।

(ङ) विपद् प्रतिकार्यमा परिचालन हुने विभिन्न संघ संस्थाहरुका स्वयंसेवकहरूको परिचालन र व्यवस्थापनमा सहजीकरण गर्नु ।

५. नगरस्तरीय स्वयंसेवक ब्यूरोको गठन र सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था

(१) नगरपालिकामा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष वा अध्यक्षले तोकेको सदस्यको संयोजकत्वमा आवश्यक संख्यामा नगर स्वयंसेवक ब्यूरो गठन गरिनेछ । उक्त ब्यूरोमा देहायका निकाय वा संस्थाका प्रमुख वा प्रतिनिधि सदस्य रहने गरी ११ जना सदस्य हुनेछन् ।

(क) नगर विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुमध्ये अध्यक्षले तोकेको सदस्यः संयोजक

(ख) वडा विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरु मध्येबाट नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले तोकेको २ जना महिलासहित ५ जना : सदस्य

(ग) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी शाखा, धादिङः सदस्य

(घ) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नगर आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्रः सदस्य

(ङ) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नगरपालिकाको बारुणयन्त्र संचालन ईकाइ : सदस्य

(च) प्रमुख वा प्रतिनिधि, नगर प्रहरी : सदस्य

(छ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका क्षेत्रमा क्रियाशील नीलकण्ठ नगरपालिका अर्न्तगतका संघ/संस्था वा निकायका प्रमुख वा प्रतिनिधि मध्ये नगरपालिका स्वयंसेवक ब्यूरो संयोजकले मनोनयन गरेका कम्तीमा १ (एक) जना महिला सहित २ (दुई) जनाः सदस्य

(ज) विपद् व्यवस्थापन शाखा प्रमुख : सदस्य सचिव

२. उपदफा (१) बमोजिम गठन भएको स्वयंसेवक ब्यूरोको बैठकमा जिल्ला र नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने निकाय, संघ संस्था एवं समितिका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरुलाई विषेश आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

३. उपदफा ५(१) बमोजिम मनोनित सदस्यहरुको नामावली तथा सम्पर्क नम्बर वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गरिनेछ र कुनै सदस्यले कुनै कारणवस जिम्मेवारी छोडेर गएको अवस्थामा, विपद व्यवस्थापन समितिको निर्णयबाट नयाँ सदस्य थप गरिनेछ ।

४. उपदफा ५ (१) बमोजिम ब्यूरोको गठन नभएको अवस्थामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले ब्यूरोको काम, कर्तव्य र अधिकार प्रयोग गर्न गराउन सक्नेछ ।

५. उपदफा ५(१) बमोजिम गठन भएको स्वयंसेवक ब्युरोले नगर विपद व्यवस्थापन समितिलाई नियमित रुपमा जानकारी तथा प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

६. नगर स्वयंसेवक ब्यूरोको बैठकसम्बन्धी व्यवस्थाः

(१) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोको बैठक संयोजकको अध्यक्षतामा सामान्यतया कम्तीमा वर्षको ४ पटक र आवश्यकता अनुसार थप बस्न सक्नेछ ।

(२) बैठक सञ्चालनको कार्यविधि नगर स्वयंसेवक ब्यूरो आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(३) नगर स्वयंमसेवक व्यूरोको बैठक सञ्चालन खर्च नगर विपद् व्यवस्थापन कोष वा अन्य सम्वन्धित कोषबाट भुक्तानी हुनेछ ।

७. नगर स्वयंसेवक ब्यूरोको काम, कर्तव्य र अधिकारः (१) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) स्वयंसेवक परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा आवश्यक आचारसंहिता र कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

(ख) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले स्थानीय संघ सस्था तथा समुहको गठन, क्षमता विकास, परिचालन र व्यवस्थापनमा आवश्यक सहयोग, समन्वय र सहकार्य गर्नेछ ।

(ग) नगरपालिका स्तरमा क्रियाशील स्वयंसेवी संघ संस्था, समुह र स्वयंसेवकको अभिलेख राख्ने वा राख्न लगाउनेछ ।

(घ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा खटिने स्वयंसेवी संघ, संस्था समुह वा स्वयंसेवकलाई तोकिएको निर्देशिका, मापदण्ड र आचारसंहिता पालना गर्न लगाउनेछ ।

(ङ) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा स्वयंसेवकको परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य आवश्यक काम गर्नेछ ।

८. नगरस्वयंसेवक ब्यूरोको सचिवालय सम्बन्धी व्यवस्थाः

(१) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोको सचिवालय विपद् व्यवस्थापन शाखामा रहनेछ ।

(२) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोको लागि आवश्यक जनशक्ति र साधन स्रोतको व्यवस्था नगरपालिकाले गर्नेछ ।

(३) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले आफ्ना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन क्षेत्रमा नगरपालिका तहमा क्रियाशील संघ/संस्था र निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय, सहकार्य तथा साझेदारी गर्न सक्नेछ ।

९. वडा स्वयंसेवक समिति गठन र काम कर्तव्य र अधिकार

(१) वडा अध्यक्ष वा निजले तोकेको वडा सदस्यको संयोजकत्वमा टोल विकास संस्था,महिला समूह, स्थानीय क्लबका प्रतिनिधिहरु, स्थानीय शिक्षक, रेडक्रस, अवकास प्राप्त प्रहरी तथा सेनाका प्रतिनिधिहरु, सामाजिक क्लवका प्रतिनिधिहरु, संकटासन्न समूहका प्रतिनिधिहरु र अन्य सामाजिक अभियान्ताहरु मध्येबाट सबै बस्ती/टोलको प्रतिनिधित्व हुनेगरी वडा स्तरीय स्वयंसेवक ब्यूरो वा विपद् प्रतिकार्य स्वयंसेवक समिति गठन गरिनेछ । स्वयंसेवकका लागि छनौट गर्दा समुदायमा स्थायी रुपमा बसोबास गरिरहेका र नियमित रुपमा समुदाय स्तरमै सामाजिक सेवामा लागि रहेका ब्यक्तिहरुलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा ५(१) बमोजिम गठित समितिको ज्ञान, सीप वा क्षमता विकास गर्दा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कुनै निश्चित विषयक्षेत्रको ज्ञान, सीप सम्बन्धी तालिमका साथै विपद्का समयमा बढी जोखिममा हुने महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, शारीरिक रुपमा कमजोर र अशक्तहरुलाई दिनुपर्ने प्राथमिकता सम्बन्धमा समेत प्रशिक्षण दिइनेछ ।

(३) वडा स्वयंसेवक समितिको बैठक कम्तीमा वर्षको ४ पटक वा आवश्यकता अनुसार हुनेछ ।

(४) संयोजकको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरू मध्ये ज्येष्ठ सदस्यको अध्यक्षतामा बैठक बस्न सक्नेछ ।

(६) बैठक सञ्चालनको कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(७) वडा स्वयंसेवक समितिको अन्य भूमिका, जिम्मेवारी तथा उत्तरदायित्व, सम्बन्धित नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले तोके बमोजिम हुनेछ ।

`

१०. सामुदायिक स्वय. सेवक ब्युरो वा विपद् प्रतिकार्य टोली गठन र परिचालनः

(१) टोल विकास संस्था, महिला समूह, स्थानीय क्लबका प्रतिनिधिहरु, स्थानीय शिक्षक, रेडक्रस, अवकास प्राप्त प्रहरी तथा सेनाका प्रतिनिधिहरु र अन्य सामाजिक अभियान्ताहरु मध्येबाट वडा समितिमा प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्तिको संयोजकत्वमा सामुदायिक **स्वयंसेवक ब्युरो वा** विपद् प्रतिकार्य टोली गठन गर्न सकिनेछ । सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोली लाई स्वयंसेवाको विषयक्षेत्र, कामको प्रकृति र विपद् प्रभावको स्तर अनुसार दफा ११ बमोजिम विभिन्न विषयक्षेत्रमा वर्गीकरण गरिनेछ ।

(२) समुदायस्तरमा गठित सामुदायिक **स्वयंसेवक ब्युरो वा** विपद् प्रतिकार्य टोलीको ज्ञान, सीप वा क्षमता विकास गर्दा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कुनै निश्चित विषयक्षेत्रको ज्ञान, सीप सम्बन्धी तालिम दिनुका साथै विपद् का समयमा बढी जोखिममा हुने महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक , शारिरीकरुपमा कमजोर र असक्त व्यक्तिहरुलाई दिनुपर्ने प्राथमिकता सम्बन्धमा समेत प्रशिक्षण दिनुपर्नेछ ।

(३) सामुदायिक विपद् **स्वयंसेवक ब्युरो वा** प्रतिकार्य टोलीको बैठक र परिचालन आवश्यकता अनुसार हुनेछ । संयोजकको अनुपस्थितिमा उपस्थित सदस्यहरू मध्ये ज्येष्ठ सदस्यको अध्यक्षतामा बैठक बस्न सक्नेछ ।

(५) सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोलीको अन्य भूमिका, जिम्मेवारी तथा उत्तरदायित्व सम्बन्धी व्यवस्था नगर स्वंयमसेवक ब्यूरोले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

११. स्वयंसेवक सम्बन्धी व्यवस्थाः (१) विभिन्न प्रकारका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सीप र क्षमता अनुसार देहायका क्षेत्रहरु वर्गीकरण गरी स्वयंसेवक परिचालन गर्न सकिनेछ ।

(क) विभिन्न विपद् जोखिम सम्बन्धी सचेतना तथा पूर्वसूचना सम्बन्धी विषय,

(ख) विपद् मा परेका व्यक्तिहरुको खोज तथा उद्धार सम्बन्धी विषय,

(ग) प्राथमिक उपचार तथा आधारभूत स्वास्थ्योपचार सम्बन्धी विषय,

(घ) बाढी, पहिरो, नदि कटान, आगलागी, चट्याङ, सडक दुर्घटना, हवाई दुर्घटना लगायतका विपद् मा खोज, उद्धार गर्न आवश्यक पर्ने विशेष विषय,

(ङ) विपद् बाट भएको क्षतिको द्रुत लेखाजोखा र विपद् प्रभावितहरूका लागि जीवनयापनका लागि आवश्यक पर्ने सहायताको लेखाजोखा सम्बन्धी विषय,

(च) सामाजिक सुरक्षा तथा मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी विषय,

(छ)	खाद्य लगायतका राहत सामाग्रीको वितरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी विषय,

(ज)	अस्थायी आश्रयस्थल, क्याम्प वा क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन सम्बन्धी विषय,

(झ)	महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, शारिरीक असक्त व्यक्तिहरुको संरक्षण र संवर्द्धन सम्बन्धी विषय,

(ञ)	नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले तोकेका अन्य विषयहरु,

(२)	उपदफा (१) बमोजिमका सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोलीहरुको परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा यो निर्देशिकाको अधिनमा रही नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले आवश्यक आचारसंहिता तर्जुमा गरी लागु गर्न सक्नेछ ।

१२. स्वयंसेवकको योग्यताः (१) विभिन्न विषयक्षेत्रमा सेवा गर्ने स्वयंसेवकको न्यूनतम योग्यता र अनुभव नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ । साथै नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले स्वयंसेवकको कार्यक्षेत्र र विषयक्षेत्र अनुसारको अनुभव, योग्यता ज्ञान, सीप, क्षमता अभिवृद्धि, स्तर निर्धारण र प्रमाणित गर्न आवश्यक मापदण्ड निर्धारण गरी लागु गर्नेछ । वडा स्वयंसेवक समिति र सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोलीलाई नगर स्वयमसेवक ब्यूरोले क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्नेछ ।

(२)	नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले प्रदेश स्वयंसेवक ब्यूरो वा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग समेत आवश्यक समन्वय गरी बिभिन्न विषयक्षेत्रका स्वयंसेवकहरुको क्षमता विकास गर्नेछ ।

१३. स्वयंसेवक सङ्गठित हुनुपर्नेः (१) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका विभिन्न क्षेत्रमा स्वयंसेवकको रुपमा काम गर्न वा परिचालन हुन ईच्छुक व्यक्ति र अनुमति प्राप्त संघ, संस्था वा निकायहरु सङ्गठितरुपमा परिचालित हुनु पर्नेछ ।

(२)	कुनै व्यक्ति विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा स्वयंसेवकको रुपमा परिचालन हुँदा निज आफू सङ्गठित संस्थाको प्रतिनिधित्व गरी परिचालित हुनसक्नेछ ।

(३)	उपदफा (२) बमोजिम परिचालन हुने स्वयंसेवकले आफू सङ्गठित भएको संस्थाको नियमानुसारको सेवा सुविधा पाउनेछ ।

१४. स्वयंसेवकको काम, कर्तव्यः (१) स्वयंसेवकको काम कर्तव्य देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क)	यस निर्देशिका र अर्न्तगत बनेका आचारसंहिताको पालना गर्ने ।

(ख)	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा परिचालन हुँदा नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले तोकेको कार्यशर्त बमोजिम नैतिकवान भई, निश्पक्ष रुपले कार्य सम्पादन गर्ने ।

(ग)	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यमा परिचालन हुँदा प्राप्त स्रोत तथा अधिकारको जिम्मेवारी एवम् जवाफदेही भई पारदर्शी तथा प्रभावकारी रुपमा उपयोग गर्ने ।

१५. स्वयंसेवकको आचारसंहिताः

(१) स्वयंसेवकले स्वयंसेवीको रुपमा परिचालन हुदाँ साथै व्यक्तिगत जीवनमा समेत असल आचरण र तोकिएको आचार संहिता पालन गर्नुपर्ने छ ।

(२) स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वयंसेवकले पालना गर्नुपर्ने आचार संहिता तयार गरी लागु गर्नेछ।

(३) माथि न. २ बमोजिमको आचार संहिता तयार गर्दा प्रदेश तथा राष्ट्रिय ब्युरोले निर्धारण गरेका संहिताको समेत पालना हुने गरी गरिने छ ।

१६. विज्ञहरुबाट स्वयंसेवा लिन सकिनेः

(१) विभिन्न विषयको अनुशन्धान वा विभिन्न कामको योजना तयार गर्न वा कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्न स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समितिले सम्बन्धित विषयमा विज्ञता हासिल गरेका नेपाली नागरिकलाई स्वयंसेवक परिचालन गर्न सकिनेछ ।

(२) माथि न ५(१) बमोजिम परिचालन हुने स्वयंसेवकको काम, कर्तव्य र निजले पुरा गर्नुपर्ने दायित्व नगरको सम्बन्धित निकायले निजलाई उपलब्ध गराएको कार्यशर्त वा कार्यसूचि बमोजिम हुनेछ ।

(३) माथि न ५(१) बमोजिम परिचालन हुने स्वयंसेवकको सुविधा सम्बन्धित निकायले तोके बमोजिम वा निज सङ्गठित संस्थाले उपलब्ध गराउने हकमा उक्त संस्थाले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१७. स्वयंसेवकको क्षमता विकाससम्बन्धी व्यवस्थाः (१) स्वयंसेवकको क्षमता विकासका लागि नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले देहाय बमोजिमका कार्यहरु गर्नुपर्नेछः

(क) स्वयंसेवक आवद्ध विषयक्षेत्रसँग सम्बन्धित शिक्षा, तालिम, प्रशिक्षण र अभ्यास प्रदान गर्ने ।

(ख) स्वयंसेवकलाई तोकिएको कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक मेशिन, औजार, उपकरण र अन्य सामग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।

(ग) बिभिन्न प्रकोपबाट हुने सम्भावित विपद् परिदृष्यमा आधारित कृत्रिम घटना अभ्यास गराउने र यसका लागि स्थानीय तहमा नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी र नेपाल प्रहरीसँग समन्वय गरी सहयोग लिने ।

(घ) स्वयंसेवकको क्षमता विकाससम्बन्धी अन्य काम गर्ने, गराउने ।

(२) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले स्वयंसेवकको क्षमता विकासका लागि आवश्यक कार्य योजना बनाई कार्यान्वयन गर्नु, गराउनुपर्नेछ ।

(३) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले स्वयंसेवकको क्षमता विकास गर्न प्रचलित कानुन बमोजिम सम्बन्धित संघ संस्था वा निकायसँग साझेदारी र सहकार्य गर्न सक्नेछन् ।

१८. स्वयंसेवकको वीमा र स्वास्थ्य उपचारसम्बन्धी व्यवस्थाः

(१) स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ/संस्था वा निकायले आफुसँग सङ्गठित स्वयंसेवकको आवश्यक औषधोपचार र प्रचलित नियम बमोजिम दुर्घटना वीमा गर्नु, गराउनु पर्नेछ ।

(२) स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ, संस्था वा निकाय सूचीकृत गर्दा त्यस्ता संघ/संस्था वा निकायको विवरण अद्यावधिक गर्दा वा दर्ता नवीकरण गर्दा सम्बन्धित संस्थाले स्वयंसेवकको औषधि उपचार र दूर्घटना विमा सम्बन्धी व्यवस्था भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ ।

(३) कुनै स्वयंसेवकको सम्बन्धित संघ संस्था वा निकायले औषधि उपचार र दुर्घटना विमा सम्बन्धी व्यवस्था गरेको नपाईएमा नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले औषधि उपचार र दूर्घटना विमा सम्बन्धी व्यवस्था गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

१९. स्वयंसेवकको सेवा स्तरोन्ति र निवृति सम्बन्धि व्यवस्थाः

(१) स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वयंसेवकको कार्य क्षमताको आधारमा स्तरोन्नति गर्न मूल्याङ्कन कार्यविधि र सूचकहरु निर्धारण गरी नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएपछि लागु गर्नेछ । सूचकहरु निर्धारण गर्दा महिला हिंसामा शुन्य सहनशिलता र लैंगिक समावेशिकरणमा उत्कृष्ट काम गरेको हुनुपर्नेछ ।

(२) स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वयंसेवकको सेवा अवधि र योगदानका आधारमा गरिने सम्मान लगायतका विविध बिषयमा कार्यविधि र मापदण्ड तयार गरी नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएपछि लागु गर्नेछ ।

२०. स्वयंसेवाको कदर तथा सम्मानः (१) स्वयंसेवकको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनको आधारमा नगर ब्यूरोले नगद पुरस्कारका साथै प्रोत्साहन वा कदर गर्न सक्नेछ । यस सम्बन्धी विधि र मापदण्ड नगर ब्यूरोले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ

२१. स्वयंसेवाको सेवामुक्त सम्बन्धि व्यवस्थाः

(१) स्वयंसेवकले पालना गर्नुपर्ने नियम, आचार संहिता, अनुशासनको पालना नगरेमा स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्वयंसेवकबाट हटाउन सम्बन्धित संघ, संस्थालाई निर्देशन दिनेछ । संस्थाले सो निर्देशनको तत्काल लागु गर्नुपर्नेछ ।

(२) स्वयंसेवकले कुनै कसुर गरेमा निजको मात्रा र प्रकृति बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

२२. नगरपालिकाको भूमिकाः

(१) नगरपालिकाको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोका साथै वडा तथा समुदायतहमा स्वयंसेवक समूहहरु गठन र सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने ।

(ख) नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति वा ब्यूरोले पेश गरेको स्वयंसेवक विकास तथा परिचालन योजना नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी लागु गर्ने, गराउने ।

(ग) नगरपालिका अर्न्तगत विपद् पूर्वतयारी र विपद् प्रतिकार्यमा स्वयंसेवकको प्रबन्ध र प्रभावकारी परिचालन गर्न स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ /संस्था वा निकायसँग समन्वय र सहकार्य गर्न नगर स्वयंसेवक ब्यूरोलाई सहयोग गर्ने ।

(घ) स्वयंसेवक विकास र परिचालनका लागि उपलब्ध स्थानीय स्रोत परिचालन गर्नुका साथै प्रदेश सरकार र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा ब्यवस्थापन प्राधिकरणसँग समन्वय गरी अन्य आवश्यक स्रोत साधन जुटाउन नगरपालिका ब्यूरोलाई सहयोग गर्ने ।

(ङ) स्वयंसेवक विकास र परिचालनका लागि रेडक्रस, राजनैतिक दलहरू, अन्य सामाजिक संघ/संस्था वा निकायहरूसँग सहकार्य र समन्वय गर्न नगर स्वयंसेवक ब्यूरोलाई सहयोग गर्ने,

(च) नगर स्वयंसेवक ब्यूरो, वडा स्वयंसेवक परिचालन समिति र सामुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोलीहरूले गरेका कार्यको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्ने गराउने ।

(छ) स्वयंसेवक परिचालन र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गर्ने ।

(ज) स्वयंसेवक हुन चाहने संस्था वा व्यक्तिहरुबाट स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले फारम भराई स्वयंसेवकहरुको सूचीकरण गरी विवरण अद्यावधिक गर्ने ।

२३. सुरक्षा निकायको भूमिकाः (१) सुरक्षा निकायको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) नगर स्वयंसेवक ब्यूरोले, नगर, वडा तथा समुदायमा रहेका स्वयंसेवकको क्षमता विकासका लागि माग बमोजिम आवश्यक तालिम तथा अभ्यास प्रदान कार्यमा सहयोग गर्ने ।

(ख) विपद् पूर्वतयारी अभ्यास र विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरुमा सम्बन्धित स्वयंसेवक ब्यूरो र स्वयंसेवक समूहबीच समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

(ग) स्वयंसेवक परिचालन आचारसंहिता र अनुशासनको पालना गर्न, गराउन सहयोग गर्ने ।

२४. विषयगत सरकारी निकायको वा कार्यालयहरूको भूमिकाः (१) नगरपालिकाका विषयगत शाखा, आफ्नो विषयक्षेत्रसँग सम्बन्धित स्वयंसेवक उत्पादन गर्ने, क्षमता विकास गर्ने र प्रभावकारी परिचालन गर्ने सम्बन्धमा नगर स्वयंसेवक ब्यूरोलाई सहयोग र समन्वय गर्ने ।

२५. गैरसरकारी संघ संस्था, राजनीतिक दल र निजी प्रतिष्ठानहरूको भूमिकाः (१) गैरसरकारी संघ संस्था, राजनितिक दल र निजी प्रतिष्ठानहरुको भूमिका देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) विपद् पूर्वतयारी तथा विपद् प्रतिकार्यको समयमा नगर स्वयंसेवक ब्यूरो र सुरक्षा निकायहरुबीच सहयोग, समन्वय र सहकार्य गरी जनधनको रक्षा गर्ने ।

(ख) निर्देशिका र आचारसंहिता अर्न्तगत रही आफ्नो विषयक्षेत्र अनुरुपका स्वयंसेवक सङ्गठित गर्न, सूचीकरण गर्न, क्षमता विकास गर्न र परिचालन गर्न नगरपालिका स्वयंसेवक ब्यूरोसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

२६. बजेट तथा आर्थिक व्यवस्थाः

(१) विभिन्न विषयक्षेत्रमा स्वयंसेवक सङ्गठित गर्न, क्षमता विकास गर्न र परिचालन गर्न आर्थिक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) नगरपालिकाभित्र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि खटिएका स्वयंसेवकहरुका लागि नगरपालिकाले बजेटको व्यवस्था गर्नेछ ।

(ख) सरकारी, गैरसरकारी संघ, संस्था वा निजी क्षेत्रबाट खटिएका स्वयंसेवकको उचित आवश्यक खर्च, औषधि उपचार व्यवस्था र विमाको प्रवन्ध स्वयंसेवक सङ्गठित र परिचालन गर्ने संघ/संस्था वा निकायले गर्नुपर्नेछ ।

(ग) स्वयंसेवक सङ्गठित गर्ने संघ/संस्था वा निकायले आफूसँग संगठित वा आवद्ध स्वयंसेवकलाई निजले गर्ने कामको प्रकृति, विषयक्षेत्र र कार्यबोझ अनुसार स्वयंसेवामा खट्दा आवश्यक पर्ने न्यूनतम बन्दोबस्तीका सामाग्री, पोशाक, व्यक्तिगत सुरक्षा र आधारभुत आवश्यकता सम्बोधन गर्ने सेवा सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार स्वयंसेवक परिचालन गर्न बजेट विनियोजन गर्ने, खर्चको फाँटवारी राख्ने र आर्थिक कारोवारको लेखापालन र लेखा परीक्षण गराउने साथै समय समयमा खर्चको विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(३) गैरसरकारी संघ/संस्था वा निकाय र निजी प्रतिष्ठान लगायत मानवीय सहायतामा क्रियाशील जुनसुकै सङ्गठन मार्फत परिचालन हुने स्वयंसेवक परिचालन खर्चको लेखा परीक्षण प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

२७. निर्देशिका लागू हुने तथा कार्यान्वयनः यो निर्देशिका विपद व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा नगर सभाले नगरकार्य पालिकाले अनुमोदन गरेपछि लागू भएको मानिनेछ ।

२८. अनुगमन तथा मूल्याङकन

नगरभित्र ब्यूरोले विपद् जोखिम र न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि गरिएका कामको उपलब्धी लगायतको अनुमगन मुल्याङ्कनको जिम्मेवारी ब्यूरोका संयोजक तथा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिबाट हुनेछ ।

२९. अभिलेख तथा प्रतिवेदन

स्वयंसेबक ब्यूरोको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा ब्यवस्थापनमा गरेको कार्यहरुको अभिलेख राखी बार्षिक कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन नगर स्वयंसेवक ब्यूराको संयोजक मार्फत नगर विपद् ब्यवस्थापन समिति र नगरकार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने छ । साथै जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई समेत उक्त प्रतिवेदन पेश गर्न सक्नेछ ।

३०. वाधा, अड्काउ फुकाउने : यो निर्देशिका कार्यान्वयन गर्दा कुनै द्विविधा वा बाधा आइपरेमा नगरकार्यपालिकाले बाधा अड्काउ फुकाउने वा द्विविधाको निवारण गर्नेछ ।

३१. पुनरावलोकन र अद्यावधिक सम्बन्धी व्यवस्थाः

(१) नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार यो निर्देशिका अद्यावधिक तथा परिमार्जन गर्नेछ ।

(२) स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले आवश्यकता अनुसार यो निर्देशिकासंग सम्बन्धित अनुसूचीहरु तयार गरी नगरकार्यपालिकाको स्वीकृतिमा लागु गर्न सक्ने छ । यस्ता अनुसूचीहरु स्वतः यो निर्देशिकाको अङ्ग हुनेछन ।

(३) यो निर्देशिका आवश्यकतानुसार परिमार्जन र शंशोधन गर्न सम्पूर्ण अधिकार नगरकार्यपालिकामा रहनेछ ।

<u>Annexes</u>

List of Trained Participants on CFRR (Community Fire Risk Reduction) Training at Neelakantha

S.N	Name	Designation	Ward no.	Contact No.
1	Tej Bahadur Lamichhane	Municipal police	3	9840312030
2	Srijana Timalsina	Student	10	9860682493
3	Dil Bahadur Pandey	Student	10	9864543744
4	Sambhu Shrestha	Plumber	6	9869719239
5	Baburam Rijal	Farmer	3	9861911382
6	Nirajan Gurung	Farmer	1	9843794065
7	Rita Gurung	Farmer	1	9812609283
8	Rita Shahi Malla	Municipal police	4	9863340959

9	Suresh Gurung	Mason	2	9741707777
10	Tika Narayan Shrestha	Mechanic	5	9843785391
11	Lok Bahadur Shrestha	Farmer	5	9808397492
12	Anjali Thapa	Student	6	9808009771
13	Manita Shahi Adhikari	Student	4	9813232233
14	Ramesh Dhakal	Student	4	9849287251
15	Khadga Bahadur Thapa Chhetri	Elderly farmers advisor	3	9843180144
16	Bharat Kumar Shrestha	Tourist guide	14	9841960370
17	Baburam Bhatta	Plumber	8	9849030148
18	Shiva Khanal	Farmer	8	9860682345
19	Ram Sharan Duwadi	Farmer	9	9841656683
20	Amrit Shrestha	Student	9	9843785386
21	Purushottam Pokharel	Student	7	9818702338
22	Ganesh Nagarkoti	Mason	11	9862785268
23	Sujan Pokharel	Student	7	9860361743
24	Anta Narayan Shrestha	Farmer	12	9849868731
25	Nirajan Duwadi	Farmer	12	9841641821
26	Indra Bahadur Bohara	Farmer	2	9823153055
27	Ambika Nepal	Student	14	9741733562
28	Narayan Kumar Shrestha	Social worker	3	9841641816

Namelist of Volunteers for Emergency COVID-19 support package

S.N	Name	Ward no.	Phone Number	Email Id
1	Sarita Rokka Magrati	6	9846569736	magratis724@gmail.com
2	Kopila Bhatta Simkhada	3	9862817885	kopilabhattasimkhada@gmail.com
3	Pasanga Dolma Lama	4	9847752224	dolmatamang0726@gmail.com
4	Bikram Tamang	14	9818382420	bikramlama8080@gmail.com
5	Sunita Kumal	8	9869213154	sunitakumal69@gmail.com

List of Participants for IRA Training at Neelakantha				
S.N	**Name**	**Ward no.**	**Contact Number**	**Email ID**
1	Prabin Tamang	1	9866262555	prbnmamba7070@gmail.com
2	Ishwor Gurung		9848524703	gishwor400@gmail.com
3	Rakesh Gurung	2	9843261458	gurungrakesh13@yahoo.com
4	Daktarman Shrestha		9849945130	joinsdoc@gmail.com
5	Binod Rijal	3	9868836914	binodrijal2054@gmail.com
6	Sujan Thakuri		9847009221	sujanthakuri900@gmail.com
7	Dhan Bahadur Adhikari	4	9841062527	dhanbdradhikari@gmail.com
8	Krishna Kumar Shrestha		9841641650	krishk1650@gmail.com
9	Anjali Shrestha	5	9843794572	anjalishrestha2017@gmail.com
10	Ram Prasad Adhikari		9843785390	ramadhikari1975@gmail.com
11	Anil Kumar Shrestha	6	9840309582	anilshrestha562@gmail.com
12	Pradip Ramtel		9867078918	pradip2019ad@gmail.com
13	Arpana Khadka	7	9864659155	arpanakhadka056@gmail.com
14	Seewani B.K		9864490638	bkseewani123@gmail.com
15	Laxmi Kumal	8	9741733590	laxmikumal852@gmail.com
16	Swastika Adhikari		9863456282	swastikaadhikari81@gmail.com
17	Ramesh Pariyar	9	9840355073	rpariyar595@gmail.com
18	Amrit Shrestha		9813409822	shresthaamrit393@gmail.com
19	Muktinath Itani	10	9851116787	itani96@gmail.com
20	Navin Kumar Itani		9841324576	navinitani13@gmail.com
21	Ishwori Bahadur Lamsal	11	9851206674	lamsalishworibahadur@gmail.com
22	Kop Narayan Shrestha		9849862517	kopnarayansth@gmail.com
23	Dipika Lamsal	12	9840525279	lamsaldipika7@gmail.com
24	Kamala Shrestha		9869243735	kamala.stha3735@gmail.com
25	Rojina Gurung	13	9863456006	gurungrojina052@gmail.com
26	Manju Gurung		9861174079	mg0385497@gmail.com
27	Tikaram Tamang	14	9843628945	kathmanndu@gmail.com
28	Surya Bahadur Tamang		9851218541	suryazee1988@gmail.com
29	Sabita Lamichhane	Municipality	98605054156	sabitalamichhane133@gmail.com

30	Roshan Koirala	Municipality	9851213250	mis.neelakanthamun@gmail.com
31	Saraswati Shrestha	Municipality	9849862609	saraswatishrestha363@gmail.com

List of Volunteers Trained on Fire Brigade Operation

S.N.	Name	Ward Number	Contact Number	Designation / Profession
1	Jayaram Koirala	7	9863862663	NRCS Dhading
2	Narayan Kumar Shrestha	3	9841641816	NRCS Dhading
3	Pabitra Lamsal	12	9860121772	NRCS Dhading
4	Manish Duwadi	9	9851160637	NRCS Dhading
5	Ram Hari Adhikari	4	9841700915	Dhading Social Volunteer
6	Dipak Shrestha	1	9843784672	Dhading Social Volunteer
7	Bhesh Raj Khand	4	9849862266	Dhading Social Volunteer
8	Arjun Kumar Shrestha	7	9843794222	Dhading Social Volunteer
9	Krishna Bahadur Pariyar	3	9860371516	Municipal staff
10	Mohan Pariyar	3	9866281028	Municipal staff
11	Dilli Raman Lamsal	13	9841535541	Municipal staff
12	Suresh Ramtel	5	9745601945	Municipal staff
13	Ram Bahadur Thapa	11	9841064232	Municipal staff
14	Rita Shahi Malla	4	9746436848	Municipal staff
15	Tej Bahadur Lamichhane	3	9840312030	Municipal staff
16	Divya Ramtel	5	9843784858	Municipal Staff
17	Ambar Gurung	4	9860371570	Municipal Staff